

130

Colecția POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

I. M. ȘTEFAN

ENIGMA TUNELULUI

RECLAMA PARFUMATĂ

★

EDITATĂ DE REVISTA ȘTIINȚĂ și TEHNICĂ

I. M. ŞTEFAN

ENIGMA TUNELULUI

RECLAMA PARFUMATĂ

★

Colecţia „Povestiri ştiinţifico-fantastice"
Anul VI – Nr. 130

Aceste povestiri fac parte dintr-un volum care va apărea în Editura tineretului

Coperta-desen: DUMITRU IONESCU

ENIGMA TUNELULUI

S. O. S.

La plecarea din portul englez Hull, în ziua de 27 aprilie, vremea se lăsase cețoasă, dar după primele ceasuri ale dimineții soarele răzbătu din mohorîre. Vasul italian „Linda“ plutea zglobiu peste valurile crestate. Marinarii erau veseli și făureau planuri de viitor.

Se auzea o chitară.

Suflarea ușoară a vîntului ducea gîndurile omului de la cîrmă spre țărmuri depărtate. Ar fi dorit să revadă țările calde; să se întîlnească cu mateloții bătrîni, care își pufăie pipa pe cheiurile pustii; să simtă iar aburii de cafea din localurile porturilor; să facă semne de revedere bucuroasă unei berbere zvelte la Tripoli; să guste din mireasma Africii; apoi să se întoarcă obosit acasă și să pășească agale sub fereastra de unde privise cu dor în copilărie spre linia albastră și pură a orizontului.

Fredona, răscolit de sentimentul cuprinzător al vieții, pe melodia îngînată de chitară, o frîntură dintr-un cîntec:

...Trăia odată, demult, o fată
Pe nume Annabel Lee.
Ursita i-a fost de a fi iubită
De mine și de-a iubi.

. . . .

Cîteva cuvinte din poezia lui Pöe se pierdură, furate de vînt, apoi cîntecul continuă:

Amîndoi eram doar niște copii.
Ne iubeam însă cu-o dragoste ce întrecea
Orice dragoste, eu și Annabel Lee...

Deodată percepu cu fiecare fibră a trupului că fundul vasului era hîrșiit de o împotrivire colțuroasă, zgrunțuroasă.

Visarea dulce din ochii marinarilor se frînse într-o clipă. Toţi săriră la posturi.

Se aflau în rută spre portul spaniol Santander. Se loviseră de un obiect necunoscut, la treizeci de kilometri de Brighton. Căpitanul, Carlo Persoglia, nu înţelegea pricina, deoarece era perfect convins că itinerarul a fost urmat cu precizie matematică şi că în locul acela nu exista nici un fel de stîncă. Dădea comenzile cu voce mai încordată, dezorientat de faptul inexplicabil.

— Stîncile au început oare să crească asemenea bureţilor de mare ? murmură el.

Blestemă ceasul în care a plecat în această cursă nenorocită.

Marinarul de la cîrmă amuţise. Se gîndi că-l amăgise imaginea berberei frumoase — sirena lui ; îndată după aceea se petrecuse accidentul.

Avaria nu era gravă ; o spărtură de vreo 15 centimetri în carenă. Oamenii se năpustiră spre locul primejdiei şi dădeau zor să astupe cît mai repede gaura. În răstimpuri se priveau cu mirare şi dădeau din umeri.

Căpitanul ordonă marinarilor să lucreze meticulos, fără să comenteze în nici un fel evenimentul tulburător, pentru a nu stîrni panică printre cei slabi de înger şi a nu spori agitaţia.

Avaria fu reparată după o muncă febrilă de cîteva ore. Două zile mai tîrziu, vasul ajunse la Santander.

Căpitanul telegrafie companiei de navigaţie în slujba căreia lucra că vasul a suferit un accident neînsemnat, dar foarte ciudat. Cum era foarte limbut, povesti şi colegilor săi, în jurul mesei, în cel mai tihnit ceas al serii, ce i se întîmplase. Spaniolii rîdeau şi-i aminteau, înghioldindu-se, de tradiţia poveştilor marinăreşti. Armatorii nu luară nici ei în serios această ştire, mai ales că Persoglia făcea uneori şi glume nesărate. Doar nu ridicaseră ciclopii piedici sub apă ca să încurce o rută desăvîrşit de sigură !

Faptul ar fi fost trecut sub tăcere şi marinarii vasului italian şi-ar fi amintit de el doar ca de o întîmplare stranie, dacă trei zile mai tîrziu vasul norvegian „Bergen" n-ar fi suferit un accident similar, la nord de portul francez Boulogne.

De rîndul acesta, spărtura, pricinuită de un corp foarte tare, fu mai adîncă. Se produsese în compartimentul cazanelor. Mecanicii se bălăciră în apă aproape o oră. Apa ţîşnea din străfundurile întunecate ale mării şi bolborosea printre maşini cu ciudă. Marinarii, înalţi şi blonzi, nu mai pridideau s-o scoată cu pompele ; se înverşunau, munceau din greu şi se împotriveau din răsputeri şuvoiului. Sorbeau apa cu pompele şi o aruncau ; dar ea venea mai mare, spumoasă, repezită. Cînd se dovedi că echipajul nu poate face faţă primejdiei, căpitanul ordonă să se lanseze semnalul de ajutor.

— S.O.S. ! S.O.S. ! Vasul norvegian „Bergen" a suferit o avarie gravă ! Pericol de scufundare !

Telegrafistul ţăcănea la aparat.

Peste întinderea lină a mării zburau chemările :

— S.O.S.! S.O.S.! Vasul norvegian „Bergen“ a suferit o avarie...

Porturile auzeau. Companiile de navigaţie se nelinişteau de soarta mărfurilor.

Un remorcher rapid, din apropiere, prinse mesajul şi veni la locul accidentului. După o reparaţie provizorie, remorcă vaporul la Boulogne.

În seara aceleiaşi zile, ziarele anunţau, la Paris şi la Londra, cu titluri mari:

„Vasul norvegian «Bergen» a suferit o avarie de neînţeles“.

UN NOU SUBMARIN ATOMIC?

Presa engleză şi franceză aveau iarăşi un subiect răsunător. „Daily News“ anunţa cu un titlu pe cinci coloane: „Securitatea ţării ameninţată“. „Manchester Guardian“ cerea alcătuirea urgentă a unei comisii parlamentare de anchetă. Mai sobru, „Times“ îşi intitula articolul de fond „O situaţie profund îngrijorătoare“. Cît despre ziarele franceze, titlurile lor erau care de care mai ţipătoare: „Se pregăteşte o nouă lovitură“, „Banditii la lucru“, „O nouă ediţie a farfuriilor zburătoare“, „Naţiunea franceză nu trebuie să se lase şantajată“ etc.

Printre rîndurile reportajelor senzaţionale se putea citi o reală îngrijorare. Nu era vorba în nici un caz de o teamă născocită pentru a spori tirajele ziarelor. Multă lume avea impresia că ceva avea să se întîmple, că un imens tăvălug începuse să se rostogolească şi se pregătea să zdrobească tot ceea ce întîlnea în calea sa. Faptele care stîrniseră această panică erau cele două accidente amintite.

Presa agitase cîteva zile ciudatele întîmplări. Mulţi credeau că în Canalul Mînecii pătrunsese un submarin care ori voise înadins să provoace nelinişte, ori fusese condus de un căpitan nedibaci. În orice caz, situaţia era cît se poate de îngrijorătoare. Armatorii englezi şi francezi erau nesiguri de soarta vapoarelor lor şi o serie de companii maritime suedeze, americane şi argentiniene dăduseră dispoziţii ca vasele să ocolească Canalul Mînecii, ceea ce dădea o grea lovitură activităţii portuare din această zonă.

Frămîntările de care vorbim au fost doar un început. Noi accidente, în aceeaşi regiune, sporiră tulburarea. La 28 aprilie, Ministerul Marinei din Marea Britanie dădu un comunicat lapidar, care nu era însă de natură să liniştească spiritele:

„După cercetări amănunţite s-a putut constata, dincolo de orice îndoială, că în punctele unde s-au produs accidentele nu există obstacole naturale solide. S-a stabilit însă, prin detecţie, că în apropiere funcţionează o instalaţie sau un motor acţionat cu energie nucleară“.

De această dată, ziarele se porniră cu şi mai mult zel. Nimeni nu se mai îndoia că un submarin atomic îşi făcea de cap în braţul de apă care desparte Marea Britanie de Franţa. Se presupuse la început că atacatorul ar fi submersibilul american „Nautilus“. Franţa

protestă în mod oficial pe lîngă guvernul S.U.A. Drept orice răspuns „Nautilus" ieşi la suprafaţă în rada portului Wellington în Noua Zeelandă, dovedind că bănuiala nu era cu nimic justificată.

Problema rămînea deci nelămurită. Un comentator al Radio televiziunii franceze presupuse că o firmă sau alta construise, în secret, un submarin atomic — poate nişte concurenţi americani — ca să dea o lovitură comerţului maritim al unor societăţi rivale, printr-o acţiune piraterească.

După ce la 3 mai se produse un al optulea accident, navele militare începură să patruleze în regiune. În „Daily Herald" apăru atunci articolul profesorului Richard Deal, conducătorul unui centru de cercetări nucleare din Anglia, care amintea că trei dintre colegii săi, şi anume profesorul de fizică Percival Grant, inginerul William Mac Kean şi mecanicul Duke Rogers, dispăruseră cu un an şi jumătate în urmă, împreună cu familiile lor. Toţi trei lucrau în colectivul care studia aplicarea energiei nucleare la transporturile pe apă. Nu erau oare ei constructorii incomodului submarin atomic? Această presupunere păru multora verosimilă.

Cum de nu se gîndise pînă atunci nimeni la asta? Poate fiindcă toate cercetările poliţieneşti nu dăduseră nici un rezultat şi lumea era plictisită de zecile de ipoteze lansate, care se dovediseră, una după alta, neîntemeiate. Acum însă, Scottland Yardul şi poliţia franceză intrară din nou în acţiune.

Timp de două săptămîni, prietenii şi rudele dispăruţilor suferiră neplăcerile unor interogatorii îndelungate. Se efectuară şi numeroase percheziţii. Rezultatele acestor operaţii nu justificară însă decît în măsură neînsemnată eforturile. Nu se găsi decît o singură scrisoare, adresată de inginerul William Mac Kean unei mătuşi care-l crescuse. Îi scria să fie liniştită, întrucît era bine, sănătos, deşi cam obosit din cauza muncii.

Cercetarea ştampilelor dovedi că scrisoarea fusese expediată la 12 februarie din Dover, şi anume dintr-o secţie poştală a portului. Detectivii se puseră pe lucru, însă nu izbutiră să stabilească cine predase scrisoarea. Cercetările făcute în apropiere de Dover, şi apoi de-a lungul întregii coaste franceze şi engleze a canalului, nu duseră la nici o concluzie utilă.

Semnalmentele dispăruţilor fură comunicate autorităţilor din numeroase ţări. Detectivi englezi şi francezi porniră în căutarea celor trei atomişti pînă în Argentina, Australia şi Canada. Nu se găsi nici un indiciu.

Aşa cum era de aşteptat, organele poliţiei deveniră în scurt timp obiectul de predilecţie al caricaturiştilor.

Comunicările străbăteau dintr-un oraş într-altul, grăbite şi febrile. Larma burselor se ridica în vuiet mare şi tablele negre pe care se înscriau valorile acţiunilor arătau tendinţe rău-prevestitoare pentru oamenii de afaceri.

Evenimentul petrecut în Canalul Mînecii trezise o îngrijorare veche. Veştile neaşteptate îi puseseră pe armatori în gardă; Ha-

rold Tyron, preşedintele Asociaţiei armatorilor, îi convocă la vila lui. În jurul ei, peisajul idilic abătea ochiul în boschete şi luminişuri liniştite. Cerul senin, albastru închis plutea cu mult dincolo de piscurile munţilor.

Pe şoseaua lucie, spălată cu o zi în urmă de o ploaie repede goneau trei maşini. Vilele aveau în aceste locuri cele mai ciudate forme; conuri înalte şi verzi alternau cu ciuperci gigantice şi multicolore, iar balcoanele păreau arcuiri în volte. Oamenii bogaţi îşi îngăduiau aceste extravaganţe numai de dragul de a fi socotiţi originali.

Domnul Fontaine, cunoscutul armator din Le Hâvre, privea leneş prin fereastra maşinii, puţin ameţit de lunecarea peisajului. Spuse secretarului său, atent şi docil, că şi-a chinuit în ultimele zile capul pentru a găsi o explicaţie plauzibilă întîmplărilor din Canalul Mînecii. După un suspin adînc, rosti melancolic:

— Trebuie să apărăm cu înverşunare interesele noastre.

Secretarul schiţă un gest aproape imperceptibil cu umerii, în semn că această afirmaţie nu-i pare de loc nouă şi că, probabil, domnul Fontaine a vrut să spună altceva, mai adînc, cu privire la ritmul nou al activităţii societăţilor maritime. Nu îndrăzni să întrebe nimic.

În mare goană trecu pe lîngă ei maşina armatorului Clément Vidal. Se luară la întrecere, dar Vidal sosi primul.

Tyron îşi primi oaspeţii la capătul scării, calm ca întotdeauna. Nici ceilalţi nu voiau să pară îngrijoraţi. Urcară în salonul somptuos de la etaj.

O DISCUŢIE APRINSĂ

— Da, domnilor! Sînt convins că povestea asta vine de la concurenţii noştri, care, ca totdeauna, nu-şi aleg mijloacele. Mă ridic cu hotărîre împotriva părerii domnului Fontaine, care ne cere să mai aşteptăm desfăşurarea evenimentelor. Ceea ce s-a întîmplat e doar un început, un mic „exerciţiu". Dacă îl vom lăsa să reuşească, extinderea acestei acţiuni în jurul coastelor noastre este sigură.

Vă întrebaţi ce se urmăreşte? După mine, e limpede! Ruinarea noastră şi, implicit, triumful companiilor care ne concurează, al celor din S.U.A., ca şi al celor vest-germane şi japoneze, în care capitalul american s-a infiltrat adînc în perioada postbelică.

Cu aceste cuvinte îşi încheie spusele cel de-al nouălea vorbitor din seara aceea. Niciodată nu fuseseră atît de animate discuţiile în comitetul asociaţiei anglo-franceze a armatorilor; într-adevăr, fiecare dintre membri simţea nevoia să spună cîte ceva. De această dată păreau uniţi în dorinţa de a învinge duşmanul nevăzut; nu-i dezbinau, ca de atîtea alte ori, interese de afaceri potrivnice.

Urmă la cuvînt un armator din Scoţia, care vorbea precipitat, cu o voce uşor nazală. Încercă să dovedească lipsa de temei a unei

nelinişti excesive. Presupunea că era vorba de manevre secrete ale flotei de submarine a Angliei sau Statelor Unite. După terminarea lor, totul avea să se liniştească. Accidentele erau, după părerea lui, întîmplătoare.

— Criza porturilor din sudul Marii Britanii şi nordul Franţei a început! observă Clément Vidal, supranumit de colegi „cel mai tăcut membru al comitetului", căci în ultimii zece ani nu luase decît de două ori cuvîntul la şedinţe. Ţi-e mai mare mila să priveşti la pustietatea care domneşte pe cheiurile din Dover, Portsmouth, Cherbourg sau Le Hâvre. Antevorbitorul meu n-ar fi fost atît de calm dacă spectacolul ar fi fost acelaşi la Aberdeen sau la Dundee, în Scoţia. Trei din vasele mele nici nu pot pleca; mai mult de jumătate din membrii echipajelor au demisionat şi s-au angajat pe vase străine, recrutaţi de agenţii altor companii. Împotriva noastră s-a urzit un adevărat complot. Trebuie să cerem autorităţilor să ne sprijine. Să se proclame mobilizarea generală în marină. E necesar să capturăm submarinul şi, după ce-i vom stabili naţionalitatea, nici o acţiune militară nu se va dovedi prea drastică!

Micul discurs al lui Vidal, cunoscut de obicei ca un om ponderat, făcu o impresie puternică. Majoritatea vorbitorilor care urmară îi aprobară propunerile.

Toţi cei prezenţi îşi spuseseră părerea, cu excepţia preşedintelui societăţii, Harold Tyron, care obişnuia să vorbească la urmă. Nu o dată cuvîntul său schimbase cursul opiniei întregului comitet.

Tyron era un bărbat înalt şi gras. Pe faţa lui nu se vedea nici un rid, deşi trecuse de şaizeci de ani. În tot cursul discuţiei nu-şi trădase prin nici un gest, prin nici o privire, aprobatoare sau dezaprobatoare punctul de vedere, pe care mulţi dintre membrii comitetului ar fi dorit să-l ghicească. Acum toţi ochii erau aţintiţi asupra lui.

— Domnilor, poate vi se va părea curios, dar eu nu cred în povestea asta a submarinului atomic. Îmi miroase a altceva, a cu totul altceva. De aceea mi-e teamă că ne agităm într-un sens greşit...

În sală se produse un tumult de nedescris, răsunară exclamaţii de uimire:

— Cum adică? îl întrerupse Vidal. Sîntem oare cu toţii nebuni? Ce a provocat atunci accidentele?

Cîteva voci cerură linişte pentru ca Tyron să se poată explica. Şi acesta continuă de parcă nimic nu s-ar fi întîmplat:

— Poate că există şi un submarin necunoscut în Canalul Mînecii. Nu zic nu. Dar acest lucru nu mi se pare esenţial şi nici nu e cel mai rău lucru cu putinţă. Mi-e teamă, mi-e foarte teamă de altceva, în această regiune vitală pentru interesele navigaţiei. Instalaţia aceea, al cărei motor foloseşte energia nucleară, poate să aibă cu totul alt caracter, alte scopuri, să fie chiar mai periculoasă decît vă închipuiţi. Ameninţă să ducă, în ultimă analiză, la o scădere simţitoare a beneficiilor noastre!

— Vorbiţi! Spuneţi! răsunară voci din toate părţile.

— Nu, nu-mi cereţi asta! protestă Tyron, spre uimirea tuturor. Acordaţi-mi increderea de care m-am bucurat totdeauna printre dumneavoastră. Vă cer trei lucruri. Intîi: să nu adoptaţi în această seară nici o hotărîre. Al doilea: să mă delegaţi pe mine să acţionez, împreună cu Fontaine şi Vidal, pe care îi voi pune la curent cu presupunerea mea, urmînd ca peste zece zile să ne întîlnim din nou şi să vă comunic rezultatul. Al treilea: pentru reuşita acţiunii, să mă împuterniciţi să dispun liber de fondurile societăţii şi să iau unele decizii. Vă asigur că nu voi menaja nici fondurile mele personale.

Adunarea aprobă cele trei puncte şi membrii comitetului se despărţiră înciudaţi că preşedintele nu le dezvăluia tot gîndul său, dar plini de nădejde în succesul acţiunii pe care acesta o întreprindea.

Cînd rămase singur cu cei doi membri ai grupului restrîns, Tyron îşi începu astfel expunerea:

— Trebuie să lucrăm repede şi hotărît...

Vidal il întrerupse:

— Bine, dar avem vreun fir, cît de cît?...

În acel moment sună telefonul. Tyron ridică aparatul.

— Alo! Algrow? Tocmai de dumneata aveam nevoie... Poţi fi în zece minute la mine? Perfect, te aşteptăm!

Şi apoi către Vidal:

— De firul lucrurilor a dat Algrow, detectivul companiei mele. Ce băiat de ispravă! Vom izbîndi, domnilor, vom izbîndi! Nu vă temeţi!

Se cufundă mai adînc în fotoliu şi îşi aprinse o havană. Un zîmbet şiret îi juca în colţul buzelor. Şi, deşi Vidal şi Fontaine nu bănuiau încă cum stăteau lucrurile şi care erau intenţiile lui Tyron, zîmbiră şi ei, încrezători în priceperea aceluia pe care de aproape două decenii il alegeau preşedinte al asociaţiei.

DINCOLO DE UŞA DE FIER

Foarte departe de locul întîlnirii armatorilor, într-un loc nebănuit, puţin ospitalier, pe o coastă stîncoasă, se ridica un castel întunecat şi zăvorît. Părea să fie una dintre acele clădiri vechi care trezesc interesul turiştilor.

Omul mic şi vioi care trecea pe o cărare nu putea să fie decit vreun profesor pedant, care voia să vadă cu ochii lui zidurile castelului, pentru a-şi evoca mai bine acel peisaj demn de tragediile shakespeariene. Privit însă mai atent, mersul lui săltat îl arăta de o vioiciune neaşteptată şi prima bănuială se ştergea, deoarece omul nu avea nimic din înfăţişarea unui turist, ci părea că se plimbă ca la el acasă, ba mai mult, ţinea o cale foarte precisă.

Coborî repede pe o clină frumos pietruită şi ajunse la o uşă mică, de fier, zidită în spinarea groasă a castelului. Cerul mohorît lăsa o umbră cenuşie peste muchiile roase ale zidului. Aveai impresia că de mult nu mai trăieşte nimeni dincolo de linia meterezelor şi a forturilor şi că acela care păşea sprinten spre intrarea tăinuită ar fi răscolit

cu paşii lui tărîmul uitării. Obrazul uscat şi concentrat al omului trăda un zbucium intens. Îmbrăcămintea lui elegantă era potrivită pentru o plimbare scurtă într-un oraş, dar nu pentru vizitarea unui castel pierdut pe acea coastă îndepărtată.

Se apropie foarte precaut de sonerie şi apăsă repede, cu energie. Apoi privi furiş împrejur. Desluşi o siluetă pe una dintre ridicăturile din dreapta şi mormăi într-un fel inexplicabil:

— Sînt mereu supravegheat!

Într-adevăr, după una din stîncile din jur, tocmai dispărea silueta unui ins.

Jos, lîngă zid, se auzi un zornăit încet. Uşa de fier se deschise cu prevedere şi un paznic îi făcu loc noului-venit, spunîndu-i în surdină:

— Bună ziua, domnule Mac Kean.

I-o luă înainte şi-l conduse printr-un labirint de coridoare. Umezeala răspîndea un iz calcaros. Trecură printr-un fel de trapă. Paznicul lumina cu o lanternă. În sfîrşit, bătură la o uşă. Prin ea îşi făcu apariţia silueta prelungă şi ascuţită a unui bărbat între două vîrste, îmbrăcat într-un halat alb. Purta ochelari cu rame negre şi groase. Mişcările lui nervoase reflectau o stare de agitaţie. În perspectiva din ce în ce mai largă a uşii care se deschidea, Mac Kean văzu iarăşi beciul care-i servea ca atelier de lucru. Percival Grant se frînse într-un fotoliu, obosit. Paznicul închise uşa, încuind-o.

— Ei, astăzi cum stăm? vorbi alene Grant. Iar vreo rocă dură?

— Nu, a mers cît se poate de bine, remarcă inginerul Mac Kean. Scutul * automat a înaintat peste un kilometru... Lucrăm acum la 27 de kilometri sud de coasta engleză. Mai ai vreo veste de la Duke? A făcut iar vreo boroboaţă?

Grant surîse:

— Din fericire, nu. E doar şi el speriat de urmările imprudenţei lui. A condus cabina de scufundare fără accidente şi a luat probe de fund de pe o suprafaţă de 10—12 kilometri pătraţi. De astă dată nu a mai fost necesar să provoace explozii submarine pentru explorare, deoarece terenul a fost mai uşor de străbătut. Rezultatele sînt excelente. Sper că nu vom mai avea dificultăţi la înaintare.

— Şi dacă exploziile vor mai fi totuşi necesare?

— Atunci vom avea grijă să nu fie nici un vas prin apropiere.

Duke Rogers tocmai intrase şi, auzind ultimele cuvinte, exclamă triumfător:

— Nu cred să mai fie nevoie de explozii! Peste cel mult două luni lumea întreagă va afla vestea străpungerii. Şi atunci...

— Numai să nu se afle nimic mai înainte, observă Mac Kean, intervenind. Dac-ar şti şacalii companiilor maritime la ce lucrăm, s-ar termina cu liniştea noastră. Dacă s-ar şti că ne aflăm în castelul acesta ospitalier al lordului Redstone, în care nimeni nu bănuieşte că ne adăpostim, totul s-ar spulbera în cîteva zile...

---

* Dispozitiv de săpare şi betonare folosit la construcţia tunelurilor. În industria minieră: dispozitiv de armare mobil.

— Bine, dar nu uitaţi că chiar în această eventualitate există o opinie publică! observă Duke Rogers. Nu ne-ar fi greu să dovedim că proiectul nostru prezintă un imens avantaj economic pentru poporul englez, ca şi pentru cel francez...

Grant îl întrerupse:

— Nu fi naiv! S-ar găsi destui experţi care, primind indicaţii... şi nu numai indicaţii, de la firmele la care lucrează, să ne contrazică, să demonstreze, prin studii şi articole „bine documentate“, că drumul subteran pe care vrem să-l deschidem s-ar putea oricînd nărui. S-ar găsi destui politicieni care să afirme că proiectul nostru este în contradicţie cu tradiţia de izolare a Angliei şi cîte alte năzbîtii. Ba ne-am putea trezi şi arestaţi pentru... neplata impozitelor de la data dispariţiei noastre. Nu uita de cîte ori s-au respins rapoartele unor comisii foarte onorabile, unele dintre ele internaţionale, care au studiat pînă şi în ultimii ani problema.

— Ai dreptate, întări Mac Kean. Singura soluţie este politica faptului împlinit. Cîrtiţa noastră atomică înaintează ceas cu ceas. Pe măsură ce sapă, sortează pămîntul: din materiile organice extrase produce o masă plastică subţire, dar extradură; în timp ce restul pămîntului e presat de pereţi, masa plastică serveşte la căptuşirea tunelului. Şi, într-o bună zi, cîrtiţa va ieşi iar la lumină, în apropiere de Calais, pe pămîntul Franţei!

— Ce lovitură!

— Dar mai ales ce realizare tehnică! observă Grant.

De sus se auzi un clopoţel.

Duke Rogers tresări.

— Am uitat să vă spun că lordul Redstone ne cheamă la masă. Să nu-l facem să aştepte!

*
* *

Masa se terminase. In salonul castelului domnea o mare însufleţire.

Lordul era un bărbat lung şi uscăţiv, cu zîmbetul încremenit pe o faţă osoasă. Vorbi despre priceperea colectivului pe care-l proteja, nepregetînd cuvintele de laudă pentru iscusinţa şi tenacitatea de care dăduse dovadă în proiectarea şi construcţia scutului, această minune a tehnicii moderne. Apoi expuse pe larg cîteva principii ale rînduirii traficului prin tunelul al cărui director general urma să devină. Cuvintele lui răsunau prietenoase şi convingătoare:

— Geniul ştiinţei şi tehnicii dumneavoastră inovatoare şi spiritul meu întreprinzător vor sfîrşi prin a face un mare serviciu Regatului Unit.

Discutară apoi cu aprindere despre mersul lucrărilor. La un moment dat, Rogers scoase din buzunar o filă de hîrtie şi spuse emoţionat:

— Am vrut să țin în taină acest manifest pînă în preziua terminării lucrărilor. Dar m-am gîndit că veți fi bucuroși să-l cunoașteți cu toții. Dacă-l aprobați, îl vom da spre publicare ziarelor atunci cînd tunelul pe care-l construim sub Canalul Mînecii va fi gata :

„Cetățeni englezi și francezi!

Am izbutit să dăm viață pentru voi unui vis pe care de foarte îndelungată vreme îl nutresc oamenii de știință și tehnicienii. La ora cînd citiți aceste rînduri, primele automobile vor fi trecut prin tunelul care unește de azi înainte Marea Britanie cu Franța. Curînd trenul va circula între Londra și Paris tot așa cum circulă între Paris și Bruxelles, între Londra și Glasgow. Aceasta înseamnă o economie imensă pentru țările noastre și, totodată, creează premisele pentru o prietenie mai strînsă între popoarele Angliei și Franței. Oferindu-vă acest dar, care oglindește măreața forță transformatoare a științei, vă promitem să ne consacrăm și de acum înainte toate puterile proiectelor îndrăznețe, care năzuiesc la supunerea naturii în folosul omului.

PERCIVAL GRANT
LORD REDSTONE
WILLIAM MAC KEAN
DUKE ROGERS"

Un timp nimeni nu spuse nimic. Apoi lordul curmă tăcerea :

— Admirabil, cu adevărat admirabil! Ești și rămîi un mare entuziast, un romantic, un idealist convins. Bravo, Rogers... Poate însă că a vorbi despre un dar... este exagerat. Orice cale de comunicație, de la subteranele metroului londonez pînă la tunelul nostru, este și o realitate practică și — de ce să n-o spunem? — o afacere frumoasă. Existența modernă se bazează doar pe rentabilitatea întreprinderii particulare.

— Desigur, observă Mac Kean, că există și o latură comercială, pe care nu putem s-o pierdem din vedere. Aceasta însă fără a permite o exploatare de jaf a tunelului, fără a uita că scopul nostru a fost în primul rînd acela de a face un lucru folositor.

— Ai dreptate, întări lordul. Să nu dăm însă dovadă de falsă modestie. Nu e cazul să uităm nici meritul realizatorilor proiectului, care au dreptul la răsplata cuvenită...

— N-am vrut să spun asta, interveni inginerul, ci...

Nu putu să termine, căci valetul intrase cu pași neobișnuit de grăbiți, iar expresia lui dovedea că era vorba de ceva foarte important.

— Milord, a venit domnul Algrow. L-am poftit în birou. Spune că este vorba de ceva urgent.

Chipul lordului se întunecă pentru o clipă. Şopti ca pentru sine:

— Algrow? Ce-o fi vrînd tipul acesta vulgar? În orice caz, ştie totdeauna prea multe ca să-l las să aştepte.

Apoi către ceilalţi:

— Mă iertaţi, domnilor, dar vom continua discuţia deseară, după cină. Cred că nu va fi prea tîrziu pentru... definitivarea textului.

Gluma nu izbuti să provoace nici măcar un zîmbet. Tonul cu care valetul îl anunţase pe Algrow şi tresărirea involuntară a lordului îngheţaseră atmosfera. Redstone ieşi din salon muşcîndu-şi buzele, ca totdeauna cînd îi părea rău că nu şi-a putut ascunde simţămintele.

UN ŞANTAJ IZBUTIT

Convorbirea se apropia de sfîrşit...

— Eşti o viperă, Algrow! şopti printre dinţi lordul, a cărui faţă vădea o congestionare cu totul neobişnuită la el. Dar o viperă isteaţă, n-am ce spune. Nu credeam ca Tyron să afle ceva înainte de a fi gata afacerea. Abia aşteptam să văd ce va spune cînd va citi în ziare că tunelul a fost străpuns...

De ce n-ai venit la mine, omule? Te-aş fi plătit împărăteşte ca să păstrezi tăcerea. Cu mult mai bine decît Tyron.

Algrow privea, amuzîndu-se, un bibelou de pe birou.

— Domnul Harold Tyron este foarte generos. Nu mă pot plînge. Un stăpîn vechi şi bun. De ce să-l trădez? Mi-aţi mai propus asta odată — atunci cînd aţi rupt tovărăşia cu el fiindcă aveaţi impresia că societatea maritimă e pe ducă...

Milord, să discutăm mai bine lucid condiţiile, atît cele ale războiului, cît şi cele ale păcii. Dacă încercaţi să continuaţi, începem chiar de mîine campania de presă împotriva tunelului, vă denunţăm pentru organizarea unui atelier secret de motoare atomice şi vom adăuga, de la noi, arme atomice, ca să vă ridicăm în cap opinia publică, îi vom da pe mîna poliţiei pe dispăruţii ascunşi în castel şi vom găsi martori oculari care să scornească legăturile lor cu unele ambasade străine... Vă închipuiţi doar că domnul Tyron şi asociaţia armatorilor nu sînt dispuşi să renunţe la beneficiile rezultate din traficul maritim al vaselor care traversează Canalul Mînecii.

— Eşti o scorpie, Algrow!

— Vă mulţumesc. Asemenea epitete certifică totdeauna eficienţa muncii mele...

Nu am venit însă ca un sol al duşmăniei. Dimpotrivă. Am putea

să vă distrugem, dar conştiinţa noastră nu ne lasă. După condiţiile războiului, vă comunic de aceea, în mod solemn, condiţiile păcii. Se va vedea astfel ce preferaţi : ruina şi scandalul sau împăcarea şi încă o împăcare avantajoasă. Dacă sînteţi înţelegător... domnul Harold Tyron vă oferă un pachet masiv de acţiuni, reprezentînd 35 la sută din activul companiei sale şi postul de copreşedinte al consiliului de administraţie. Venitul care rezultă este, desigur, ceva mai mic decît acela al directorului general al tunelului proiectat. Cred însă că vă daţi seama că nici vorbă nu mai poate fi de construirea lui, din moment ce noi am aflat totul.

Lord Redstone îşi privi cu ciudă, scrutător, interlocutorul. Întrebă :

— Cît îmi garantaţi ?

— Un beneficiu net anual de 100.000 de lire sterline.

— Prin contract ?

— Bineînţeles. Avem interesul să nu se afle niciodată nimic despre acest proiect buclucaş, despre tentativa făcută, despre tehnicienii care au lucrat la tunel. Dacă lucrurile ar ieşi la iveală, poate că şi-ar spune părerea unii specialişti mai independenţi şi mai îndrăzneţi, care nu ar accepta amabilităţile noastre, iar peste un an, doi, zece s-ar putea forma o opinie publică în favoarea tunelului.

De aceea, totul, dar absolut totul, trebuie să dispară fără urmă — şi aceasta cu sprijinul dumneavoastră !

— Aha, acum pricep substratul generozităţii ofertei lui Tyron...

— Cu atît mai bine. Am la mine actele prin care sînteţi numit copreşedinte al consiliului de administraţie şi vi se transferă pachetul de acţiuni. Dacă acceptaţi condiţiile, sînt ale dumneavoastră şi nu veţi ieşi păgubit din toată povestea... Mai ştie cineva, în afară de dumneavoastră şi de ei, de atelierul din pivniţă, de tunel ?

— Mai ştiu, sau cel puţin bănuiesc, doi chilieni. Au ajutat în prima fază a lucrărilor pînă ce scutul a început să înainteze şi să betoneze complet automat. Acum i-am trimis, cu o sumă frumoasă, în patrie. Cred că-şi vor ţine gura.

Algrow surîse.

— De la ei am aflat totul. Vă asigur însă că, de acum înainte, nu vor mai vorbi niciodată nimic... Care e situaţia cu servitorii castelului ?

— Am păstrat doar trei, care nu au aflat practic nimic. Îi cred pe Grant, pe Mac Kean şi pe Rogers nişte rude din Irlanda, care studiază din punct de vedere arheologic subteranele castelului. I-am anunţat că s-ar putea să plece în curînd...

— Perfect ! Grant şi compania, adică... rudele dumneavoastră sînt acum jos ?

— Cînd ai venit luam masa împreună în sufragerie. Între timp, cred că s-au dus în subterane. Îmi spuneau că vor să cerceteze punctul cel mai înaintat de excavare a tunelului, aşa că sînt probabil acum la mulţi kilometri de aci în adîncime.

— Minunat, milord ! Aceste împrejurări favorizează planul nostru. Am la mine exploziv pentru a provoca năruirea în mai multe puncte. Dacă îngăduiţi, lăsăm hîrtiile aci şi coborîm în pivniţă. După ce din tunel nu va mai rămîne decît amintirea, ne întoarcem şi documentele vă aparţin.

Lordul Redstone întinse mîna detectivului. Zîmbetul îi reapăruse pe buze.

— Bine, Algrow ! În fond, poate că te-am judecat greşit. Eşti un băiat destul de bun, un om de ispravă.

— Iar dacă vă reîntoarceţi în companie, voi fi şi în serviciul dumneavoastră, milord, pentru orice fel de nevoi.

Ieşiră amîndoi, în grabă, din birou.

*
* *

Ciocnirea celor trei pahare de şampanie produse un clinchet delicat, de clopoţel.

Lordul, Algrow şi Tyron goliră pînă la fund licoarea aurie şi se priviră mulţumiţi unul pe celălalt.

— Ştiţi, domnilor, începu Redstone, care ţinea sub braţ un sul de documente, am uneori remuşcări la gîndul morţii năprasnice a lui Grant, Mac Kean şi Rogers. Bieţii băieţi, cîtă naivitate şi înflăcărare au dovedit ! Mă legasem sincer de ei. Oh, doamne ! Cînd am declanşat exploziile care au prăbuşit tunelul am simţit o strîngere de inimă de neînchipuit !

Algrow mai umplu o dată paharele şi spuse :

— Părerile de rău şi sentimentalismul nu se potrivesc cu mentalitatea unui om de afaceri de talia dumneavoastră.

— Mai ales că e vorba de tovarăşul meu, completă Harold Tyron.

Toţi trei rîseră.

Tocmai intrase valetul.

— Spune, Mike, îl îndemnă lordul bine dispus. N-ai venit doar degeaba aici.

Valetul ezita.

— Nu am nici o taină faţă de aceşti domni, adăugă lordul Redstone. Sînt prietenii şi colaboratorii mei.

Glasul valetului răsună monoton, indiferent ca totdeauna, nelăsînd să se ghicească gîndurile celui care vorbea :

— Nişte pescari au zărit acum cîteva ore rudele dumneavoastră din Irlanda. Se urcau într-o şalupă...

În salonul fastuos se lăsă o linişte adîncă. Tyron îi aruncă lordului Redstone şi apoi lui Algrow priviri îngheţate.

*
* *

Şalupa se afla acum la 800 kilometri sud-vest de coasta Irlandei. Din ea, fizicianul, inginerul şi mecanicul, care dispăruseră în ultimul moment, scrutau cerul, bucuroşi de seninătatea lui radioasă.

— Ce complot ticălos! exclamă Mac Kean. Tocmai cînd reuşita devenise sigură, am fost nevoiţi să părăsim şantierul.

— Rău, dar putea fi şi mai rău, observă Percival Grant.

— Noroc că Duke Rogers a tras cu urechea din grădină la convorbirea din birou. Altfel am fi coborît în tunel, aşa cum plănuisem, şi pulberea s-ar fi ales din noi...

— Dacă n-ar fi fost valetul să-mi spună că Algrow este omul lui Tyron, nici nu-mi venea în gînd să fac aşa ceva. El m-a sfătuit să fim cu băgare de seamă.

Un timp se aşternu tăcerea.

Valurile izbeau prora cu lovituri smucite, scurte şi repezi. În depărtare se ivise silueta unui vas de mărfuri. Era „Linda". Trîmbele de fum, care se ridicau, desenau pe cer spirale fantastice.

Sfîrşitul unui cîntec, îngînat nostalgic de cîrmaci, străbătu pînă la barca cu motor:

...Căci luna niciodat' nu luceşte fără ca vis să-mi aducă
Despre frumoasa Annabel Lee.
Niciodată stele nu răsar fără a-mi aminti
Ochii frumoasei Annabel Lee...

O chitară acompania melancolic. Cîntecul se stinse ca o amintire care piere.

Percival Grant spuse aproape în şoaptă:

— Ni s-a dovedit încă o dată, de rîndul acesta în felul cel mai dramatic, că în lumea aceasta strîmbă, unde domneşte banul, tehnica e chemată să facă jocul capitalului, şi nu al progresului. Viţelul de aur a înghiţit rezultatul bun al eforturilor noastre. Să nu pierdem însă curajul! Am luat doar cu noi proiectul tunelului. S-au mai elaborat şi alte proiecte, în trecut, dar acesta e, fără îndoială, cel mai bun. Îl vom face cunoscut în străinătate, vom demasca toată mîrşăvia

care ne-a făcut să eşuăm, tentativa de asasinat căreia eram pe cale să-i cădem victime. Mai devreme sau mai tîrziu va veni vremea cînd interesele meschine ale armatorilor vor fi înfrînte.

Va veni vremea...

Briza bătea tare şi era plăcută, înfiorînd sufletele.

Nota autorului

Ideea săpării unui tunel sub Canalul Mînecii nu este nouă. S-au elaborat sute de proiecte — rînd pe rînd respinse sau abandonate curînd după începerea realizării lor, datorită presiunilor exercitate de marile companii de navigație capitaliste.

Un prim tronson, construit încă în secolul trecut, a fost inundat în 1883.

V. I. Lenin, partizanul multor proiecte îndrăznețe, care promova ideea unui plan internațional de electrificare și a căii ferate intercontinentale Londra — Paris — Berlin — Moscova — Pekin, a condamnat tergiversarea construcției tunelului sub Canalul Mînecii, realizabil cu cheltuieli relativ mici față de scopul construcției.

Astăzi problema este din nou agitată. Se elaborează noi planuri, dar în calea lor se ridică repetate „obiecții" și „dificultăți". Iată cîteva extrase semnificative din presă:

„Tunelul sub Canalul Mînecii, abandonat de cîteva decenii, atunci cînd lucrările fuseseră deja începute, face să se vorbească iarăși despre el. După misiunea științifică franceză de anul trecut, acum e rîndul unei ambarcații britanice, anume înzestrate, care sondează fundul mării pentru a stabili traseul cel mai potrivit" („Orizonturi", august-septembrie 1959).

Și totuși nimic nu se realizează. În „L'Humanité Dimanche" din 24 ianuarie 1960 citim o notă în care se spune că „tunelul sub Canalul Mînecii ar putea să înceteze, în sfîrșit, să fie rudă cu monstrul din Loch Ness: Plănuit de pe vremea lui Bonaparte... nu-i lipsesc acum, pentru a fi realizat, decît acordurile internaționale și banii. Căci planurile sînt pe deplin puse la punct..." O lună mai tîrziu, la 27 februarie 1960, „L'Humanité" observa că „se știe că dificultățile privind ventilarea gazelor au făcut pe experți să abandoneze ideea unui tunel pentru vehicule..." Dificultățile scornite de experți au, desigur, ca substrat și de această dată interesele meschine ale capitaliștilor.

Și aceasta se întîmplă în timp ce în Uniunea Sovietică sînt înfăptuite cele mai cutezătoare proiecte, de la făurirea de mări artificiale și uriașe centrale hidroelectrice și atomoelectrice pînă la crearea de corpuri cerești artificiale de o perfecțiune uluitoare.

Chiar dacă, mai devreme sau mai tîrziu, tunelul de sub Canalul Mînecii va fi totuși realizat, forțele retrograde ale capitalismului vor fi reușit să-i întîrzie înfăptuirea cu multe decenii — așa cum au frînat atîtea alte invenții și realizări tehnice.

RECLAMA PARFUMATĂ

OMUL CU OCHI DE IGUAN[1]

Pe rîul Parana plutea, într-o dimineață învăluită în ceață purpurie, o ambarcație rudimentară. Se auzeau de la cîrmă strigătele unui indian. Răsunau strident. De pe maluri răspundeau aceleași strigăte, ca un ecou, care îl ajuta pe cîrmaci să țină direcția bună.

Șuvițele ceții se risipeau încet, topindu-se în jurul sitei de pomi subțiri de pe maluri. Printre siluetele lor se vedeau șesurile fazendelor — fermele braziliene — tăiate în felii lungi, geometrice, așezate în lumina piezișă a soarelui, care străbătea cu o forță triumfătoare, nouă.

Inima lui Manolito, căpitanul vasului de călători, fu inundată de bucuria de a trăi. Ieșise tocmai din cabină. I se păru la început că nu mai vede pe nimeni. Își îndreptă însă repede ținuta cînd il zări pe chimistul elvețian Brenn, un om de afaceri cunoscut în tot Matto Grosso. Ca totdeauna, acesta era rece și rigid, iar ochii lui semănau cu ai unui iguan. Lucra de mult în această regiune. Începuse făcînd comerț cu lemnul-oțel, dar întreprinderea aceea nu fusese prea rentabilă, deoarece mijloacele de transport erau costisitoare. Vorbea foarte puțin, iar glasul său, aspru și hîrîit, pronunța silabele cîntătoare ale portughezei într-un fel scurt și barbar. Manolito credea despre Brenn că este unul dintre acei oameni meticuloși și preciși care izbutesc, cu o neînfrîntă putere, în orice plănuiesc.

Privea silueta chimistului — aducea cu a unui militar —, care se ținea țeapăn, ca și cînd ar fi scrutat pămîntul cu încrederea că el este cel mai de seamă stăpînitor. Ingîmfarea aceasta îl scotea din sărite pe visătorul Manolito, dar trebuia să-și țină limba, fiindcă Brenn era bun prieten cu Archibald Power, șeful companiei de navigație.

Se apropie de el și-i spuse:

— Bună dimineața...

Brenn mormăi ceva de neînțeles. Havana pe care o ținea între dinți aroma aerul umed. Agitația portughezului îl irita. Strînse buzele în jurul trabucului și se uită peste umerii acestuia.

---

[1] Iguan — numele a două specii de reptile mari, viu colorate.

Lumina deschidea izbînditoare priveliştea. Trunchiuri de pomi groşi, cu coame lucioase şi verzui, se împotmoliseră în smîrcul malurilor, iar valurile le legănau încetişor; sub ei se deschidea în apă răsfrîngerea imaginilor de la suprafaţă, tremurătoare şi adîncă.

Voi să-i răspundă ceva lui Manolito, dar pînă la urmă se răzgîndi. Privi foarte departe. In cuta aprinsă de vîlvătăile răsăritului, Porto Silva se lăsa sub acoperişurile frînte şi domoale. De cînd nu mai fusese pe aci? De mult, de cîteva luni.

Puntea începuse să se umple cu călători, dintre care mulţi urmau să coboare. Frînturile unei discuţii ajunseră pînă la el:

— ... Păcat de ţara asta a noastră! spunea un tînăr. Ce frumos sună numele ei: Estados Unidos do Brasil! Bogată şi totuşi atît de săracă. Ar fi loc pentru toţi cei care vor să trăiască bine. Nu şaizeci şi două de milioane de oameni, ci două sute de milioane cel puţin ar putea vieţui la noi...

— Exagerezi, Claudio! îl întrerupse o femeie.

— Ba nu exagerez de loc, se înfierbîntă tînărul. Gîndiţi-vă că suprafaţa ţării este aproape cît a Europei, întrecînd chiar pe cea a Statelor Unite ale Americii. Din totalul teritoriului bun pentru agricultură, abia a zecea parte e însă cultivată — şi aceasta unilateral, mai ales cu cafea. Cînd piaţa internaţională are preţuri proaste, aruncăm sacii de cafea în ocean. In ce priveşte celelalte culturi, practicăm o agricultură primitivă, de slabă productivitate, care nu aduce belşug fazendierilor.

Ce nu se ascunde în subsolul nostru? Petrol, minereu de fier, minereu de uraniu şi cîte altele. Dar cum stăm cu exploatarea lor? Avem o rezervă de minereu de fier de zeci de miliarde de tone şi extragem o nimica toată. Ce produce industria noastră prelucrătoare? Aproape numai textile şi alimente. Milioane de oameni trăiesc în bordeie, în timp ce prospectele turistice prezintă Brazilia străinilor în perspectiva bulevardelor largi, a vilelor luxoase şi a limuzinelor din centrul oraşelor Rio de Janeiro şi Sao Paolo. Cît despre cultură... Ştiţi doar că peste jumătate din brazilieni nu ştiu să scrie şi să citească. Sîntem înapoiaţi, îngrozitor de înapoiaţi. Şi de aceea ne merge atît de rău.

— Ai dreptate! întări cineva. Aşa e. Cîte falimente nu s-au înregistrat în ultimul an numai la Brancos? Cîţi fazendeiros n-au fost nevoiţi să-şi vîndă societăţilor pămînturile? Cîţi bărbaţi nu s-au înscris ca şomeri? Şi, pe lîngă aceasta, a mai venit acum şi calamitatea...

Tînărul reluă:

— Două sute de milioane de locuitori ar putea trăi pe meleagurile noastre bogate...

Glasurile se pierdură.

— Fleacuri! îşi spuse Brenn. Parcă asta contează? Ţara nu duce doar lipsă de populaţie. Dimpotrivă, oamenii sînt prea mulţi, cu mult prea mulţi.

Vasul se apropie de un debarcader îngust.

La dreapta, la cîteva sute de metri de acest loc, se ridica un fel de conac întărit. Fusese construit acum mai bine de un secol, cînd indienii caraja răspundeau la ororile albilor printr-o ploaie de săgeți muiate în curara. Conacul avea ușile ornate cu arabescuri; cîteva geamuri erau sparte. Ferestrele mici, parcă ascunse, fuseseră, desigur, construite pentru ca țevile flintelor să bată afară, ferindu-i pe apărători.

Pe puntea debarcaderului erau înșirate coșuri cu nuci, cu ananas și banane; dădeau impresia unui cules proaspăt. Trei indieni caraja umblau cu picioarele goale și mestecau tutun, atît de preocupați de această îndeletnicire încît uitaseră să care coșurile. De altfel, erau așa de buimăciți de puhoiul de imigranți care veneau în ultima vreme, încît îi încînta să privească toată ziua perindarea chipurilor de albi — spanioli, italieni, germani, greci, portughezi, belgieni. Toți se scurgeau spre nord, în Matto Grosso, mai ales în direcția orașului Brancos, deoarece la o sută de kilometri de acest centru se descoperiseră cu ani în urmă zăcăminte importante. Se știa că aceste zăcăminte deșteptaseră mari interese, deoarece valoarea lor era de neprețuit.

Foametea și mizeria domneau în regiune, și unul dintre indienii caraja care umblau în dimineața aceasta pe scîndurile debarcaderului îngust din Porto Silva își amintea că pe vremea strămoșilor lui, cînd albii nu năvăliseră încă pe aceste tărîmuri, maniocul[1] îi hrănea din belșug pe toți.

Toată această mulțime de oameni, care se revărsa de pretutindeni, își găsea cu greu de lucru.

Diferitele societăți capitaliste își abăteau interesul spre cele mai neașteptate resurse ale acestei regiuni sălbatice și înapoiate, și în lupta aceasta cruntă se foloseau mijloacele cele mai de temut, viclenii teribile, amenințări surde. Miza era atrăgătoare: fier, grafit, cupru, mangan, diamante, platină...

Peste vechiul oraș Brancos, aflat la nord de Porto Silva, întemeiat acum o sută douăzeci de ani de coloniștii portughezi, treceau acum avioane cu reacție, iar reprezentanțele de comerț vindeau cele mai uimitoare mărfuri din mase plastice. Noutățile se răspîndeau repede, dar progresul se înfățișa în acest îndepărtat loc al Braziliei ca o putere părtinitoare, pentru că nu-l împărtășeau decît locuitorii avuți ai singuraticelor orașe.

Marii fazendieri rămăseseră niște senhori cruzi și hrăpăreți, mîndri de amintirea vechilor cuceritori; ei se credeau îndrituiți să-și apere vechile lor drepturi aproape feudale. Desigur, indienii nu mai erau acum prada ușoară de altădată; cu toate acestea lupta pentru o bucată de pîine era foarte grea acum, cînd pădurile, unde-și găseau altădată vînatul, fuseseră în mare parte defrișate, iar rîurile erau pline de bastimentele societăților.

Brenn își aminti de spusele unui voiajor comercial de pe vapor,

[1] Manioc — plantă erbacee tropicală din al cărei tuberculi se extrage o făină hrănitoare.

Juan Roha, care făcea la fiecare trei săptămîni drumul pînă la „Capitala cafelei", cum era supranumit marele port brazilian Sao Paolo.

Cu cîțiva ani în urmă fusese trecut de societate în nord, în statul Amazonas. Cînd se întorsese, acum vreun an, aci, îl uluiseră schimbările petrecute.

— Clienți noi, oameni noi pretutindeni, remarcase el. Vine capital mult încoace și, odată cu el, vin cei ce-l mînuiesc; industriași, comercianți, reprezentanți ai diferitelor firme și intermediari de tot felul. Indienii și metișii o duc tot mai rău. Bravii noștri fazendeiros sînt strîmtorați; cu excepția marilor latifundiari, toți se plîng de concurența întinselor plantații de cafea și a vastelor ferme de vite create de societățile pe acțiuni. Nici negustorii, mai ales cei mici și mijlocii, de prin partea locului n-o duc mai bine. Pe cîți nu i-am auzit spunînd că în curînd vor închide dughenele...

— Prea mulți aventurieri, mult prea mulți! exclamă Brenn amintindu-și de spusele lui Roha, fără să se gîndească că și el ar fi putut fi categorisit astfel.

Chimistul coborî iute, ținînd în mînă o valiză. Mergea drept și hotărît, fără să privească în jur. Ochii lui, de culoarea aluminiului, reflectau în sticlele colorate ale lentilelor o opacitate tulbure. Trecu printre cîteva clădiri scunde și albe, traversă șoseaua care ducea spre Brancos, în nord apoi apucă pe o cale uscată, bătută între ierburi; după ce merse cîtva timp spre conacul din apropiere, transformat în han, se opri. Privi în jur, își pipăi valiza și-și continuă drumul.

Ajunse în dreptul gardului putred al conacului; printre cioburi de oale și gunoaie rîmau tapirii [1]. Un cocoș scormonea o căpiță de ierburi veștede. Brenn privea cu ascuțime și bănuială tot ce cădea sub ochii lui. Îi plăceau mult aceste conacuri cu metereze. Spunea mereu că ele exprimă încrederea de sine grandioasă a stăpînului, a celui puternic, și, la urma urmei, pe lumea aceasta nu există decît stăpîni și supuși.

Pedro, hangiul din Porto Silva, îl primi cu ploconeli, deoarece îl știa bogat.

În sala de jos erau întinse mese lungi, cioplite grosolan; de-a lungul lor mîncau cu sfială metiși și caraja; un alb sta într-un colț, amețit de cachaça [2]. Hangiul îi șopti lui Brenn:

— Vă așteaptă în camera de sus senhor Hardy, tînărul acela cu care ați venit acum cîteva luni pe aici. Vă așteaptă de ieri seară, cînd a sosit din Diamantina.

Brenn așezase piciorul pe prima treaptă de lemn. Deslușea un fel de șușotit care se ridica din ungherele încăperii, plină de fum; într-un loc, doi metiși, cu pălăriile de paie pe cap, se certau sub un orologiu străvechi. Două femei își strîngeau copiii la sîn cu ardoare și parcă cu teamă.

---

[1] **Tapir** = animal mamifer din regiunile tropicale din America cu botul și nasul prelungit într-o mică trompă.
[2] **Cachaça** = băutură foarte răspîndită în Brazilia.

Brenn nu înțelegea acest freamăt. Desconsidera oamenii „de jos“, iar față de sărăcimea din Matto Grosso disprețul lui era și mai deplin. Își zicea că speța de indivizi din vestul brazilian este primitivă, foarte impresionabilă, bună numai de harță și de joc, mai ales nedemnă de o atenție prea mare.

— Ce este, Pedro? întrebă chimistul din vîrful buzelor, ca și cînd și-ar fi dat mai multă osteneală decît meritau toți inșii înșirați de-a lungul meselor.

— Prostii, senhor, prostii de-ale indienilor... nimic serios, îi împărtăși hangiul. Prostii și zvonuri. Onorabilul senhor să nu ia aminte la caraghioslîcurile golanilor!

Brenn îi aruncă o privire pătrunzătoare și rece. I se păruse că hangiul ar fi putut să-i spună mai mult, dar se oprise din cine știe ce pricină. Făcu, fără să vrea, o strîmbătură.

Pedro tresări. Niciodată nu izbutise să vorbească legat și clar față de acest om. Îl speria. Mai spuse o dată, cu toată condescendența:

— Șușoteala lor, știți... e ca vîntul. Multe se spun.

— Vîntul aduce uneori prevestiri proaste, mormăi Brenn în silă.

— Fierbințeli ale minții, mai zise Pedro.

— S-au încins mințile oamenilor? întrebă Brenn, cu zîmbet rece.

— Li se pare că unele întîmplări din ultima vreme sînt ciudate și rău-prevestitoare.

— Așa sînt oamenii necultivați, conchise Brenn, socotind nedemn de el să se arate prea curios. Se urcă sprinten pe scările scîrțiitoare.

Toată lumea îl cunoștea în regiune. Se spunea că își părăsise țara din cauza unui faliment. Acest eveniment se petrecuse cu aproape două decenii în urmă, imediat după sfîrșitul celui de-al doilea război mondial. Brenn lucrase cîțiva ani la Rio de Janeiro ca specialist în industria farmaceutică; izbutise să se lanseze apoi în diferite afaceri foarte bănoase. Lucrase cu multe trusturi străine, dar și cu cele mai puternice grupuri ale oligarhiei autohtone: „Industrias reunidas matarazzo“, „Rhodia“, „Moinhos santistas“ și altele.

Altceva nu se știa mare lucru despre el; cel mult unele trăsături personale, de pildă că este foarte închis și tipicar. În această țară, în care soarele puternic și aerul încărcat de arome sînt dătătoare de energie și exuberanță, de dorințe pătimașe, Brenn acționa cu o precizie desăvîrșită.

În Brancos devenise inițial cunoscut datorită preparatelor lui pentru distrugerea dăunătorilor, care erau unanim apreciate în fazendele din împrejurimi, ca și în gospodăriile orășenești, unde nici o insectă nu le rezista.

— Acționează repede, ca prafurile lui Brenn, se spunea în Brancos.

Reclama pentru eficacitatea prafurilor lui înfățișa un gîndac mort, întors pe spate. Această reclamă nu era afișată numai la Brancos, ci și în alte orașe din vest, de pildă la Goiana, la Corumba, la Porta Esperança, la Jarungua sau la Villa Maria.

HARDY

Brenn străbătu culoarul întunecat. Intră printr-o uşă grea fără să mai bată. Indată ce pătrunse în odaia cu plafon înalt, împodobită cu ornamente patinate de vreme, i se păru că s-a întors în timp în secolul trecut; atît de vechi erau fotoliile din jurul mesei rotunde, atît de grele erau perdelele, atît de sumbre ramele tablourilor, atît de închise chipurile oamenilor din ele!

Se putea apropia uşor cu închipuirea de puritanismul perfid al acestor senhori catolici. Îi plăceau grozav; reprezentau o lume brutală, de stăpîni absoluţi, care apusese de mult. Ştia că ei defrişaseră pădurea tropicală şi întemeiaseră, cu preţul multor cruzimi, primele fazende, primele aşezări orăşeneşti, primele forturi.

Dintr-un colţ al odăii se ridică şovăitor Hardy, un personaj slab şi prelung. Văzut de aproape, arăta insipid, cu obrazul lung şi scofîlcit; ochii albaştri priveau lipicioşi şi goi, iar vocea lui, şoptită şi insinuantă, tăinuia parcă mereu ceva. Luă în glumă poziţia de drepţi şi-l salută pe Brenn, dar călcîiele lui nu pocniră, deoarece covorul moale înfunda orice zgomot.

— Vă salut, domnule. Vă aştept de aseară. Mi s-a urît de moarte privindu-l mereu pe căpitanul Don Fernando Nino Barbosa, primul şef al fortului Brancos. In tot cazul, este un tip care îmi place. Privindu-i ochii, mi-am amintit de ai dumneavoastră, domnule Brenn. Au aceleaşi sclipiri albăstrii.

Cu obrăznicie, Hardy întrebă, tutuindu-l dintr-o dată pe noul venit:

— A fost vorba că soseşti ieri! Eu sînt reprezentantul tău de comerţ pentru prafurile astea afurisite şi pentru atîtea alte mărfuri. Trebuie să mă pui în curent cu orice întîrziere. Mai ales că acum ai lipsit atîta vreme.

Brenn îl privi aspru. Se apropie de el încet, dar cu o siguranţă implacabilă, care te făcea să-ţi dai seama că acest bărbat de aproape şaizeci de ani mai are încă o vigoare de necrezut.

— Am pierdut ultimul avion care pleca din Rio de Janeiro spre portul unde m-am îmbarcat pe vas. Am avut de furcă cu Mitchell pînă tîrziu, aşa că, mein lieber [1], nu trebuie să te prăpădeşti cu firea. Pe lîngă asta, nu-ţi îngădui să vorbeşti în modul tău neruşinat unui om care ar putea să-ţi fie tată.

Il prinse de bărbie şi-l împinse pe un fotoliu, care pîrîi sub căderea lui Hardy. Zîmbi satisfăcut de această mică demonstraţie şi mirosi praful ce se stîrnise. Odaia aceasta nu fusese scuturată de mult timp. Prin uşile balconului, soarele viu înflăcăra perdelele.

---

[1] Mein lieber = dragul meu (în limba germană).

TOCMEALA

Cei doi bărbaţi zăboviră multă vreme ciondănindu-se pentru socoteli. Prafurile lui Brenn şi alte cîteva afaceri pe care le învîrtea cu Hardy aduceau venituri bune şi era destul de mult de împărţit. Inscriau sume mari pe hîrtiile răvăşite pe masa de lemn de nuc. Hangiul le adusese de patru ori gustări şi cafelele stăteau mereu fierbinţi pe masă. Hardy era cînd arţăgos, cînd ironic şi-l scotea mereu din sărite pe Brenn. La un moment dat, protestă vehement:

— De ce-mi calculezi numai un procent de 4% pentru insecticidele pe care le-am vîndut în Campo Grande?

— N-ai avut prea multă alergătură pentru asta. In definitiv, legăturile noastre sînt mult mai strînse. N-are rost să ne certăm pentru nimica toată. Nişte prafuri...

Hardy nu se potolea uşor. Era foarte şurubar şi întorcea fiecare vorbă pe toate feţele. Suferea de un amor propriu bolnav şi se flata vorbind despre meritele ostenelilor lui. Aducea mereu în discuţie faptul că Brenn mai avea nevoie de sprijinul lui preţios, că nu se putea lipsi în nici un caz de el. O spunea sub diferite forme pentru a-i stoarce mai uşor banii. Pentru el, un dolar reprezenta un dolar şi nimic mai mult. Era aşa de robit de gîndul banului, încît îl scotea din sărite pe vajnicul său patron, care îşi propunea scopuri mai complicate, pe care el nu le pricepea niciodată pe deplin.

La prînz mîncară copios din tocana de pasăre cu ceapă, cu mult piper şi usturoi. Din felul cum mînca se cunoştea că Hardy este foarte lacom şi că toate bunurile de pe lumea aceasta sînt pentru el ispite spre care alerga din răsputeri pentru a nu scăpa nici una. Firea lui nici n-ar fi putut găsi o altă sferă de mişcare. In jurul oricărei chestiuni băneşti era bolnăvicios de insistent.

Băuse cu nesaţ whisky şi-l privea pe Brenn cu ochi împăienjeniţi. Razele pale ale soarelui de după-amiază, strecurate prin umbră, se lăsau subţiri peste dîrele roşiatice din farfuriile de porţelan fin.

Brenn îşi înfipse furculiţa în crusta gustoasă a unui picior de cocoş, aşezat cu dichis, între legume, pe o farfurie de argint. De jos, din marea sufragerie a hanului, se auzeau iar şoapte grele şi parcă plînsete înfundate. Brenn îl privea pe Hardy ca pe o gîză ameţită care roieşte în jurul lui, obraznică şi neliniştită; nu se ostenea s-o alunge, îi asculta bîzîitul şi nu schiţa nici un gest. Privi multă vreme fix în faţă, dus pe gînduri. Nu era toropit de fel de acest ospăţ. Sta drept şi treaz. Pentru a-i da oarecare importanţă lui Hardy, îl întrebă:

— Ce mă sfătuieşti să fac în legătură cu propunerea societăţii Robertson? Să mă bag în reprezentanţa asta de textile?

Hardy se împăună şi zise protector:

— Treaba se poate face. Dar trebuie să fii foarte prudent!

De fapt, Brenn ştia de mult ce are de făcut.

Auzi zvîcnirea sunetelor de chitară; înfiorarea moale a melodiei, prelungită în tonuri melancolice, îl irită. Se gîndi să cheme hangiul şi să poruncească să se termine cu acest zdrăngănit barbar. Îşi aminti însă că pentru aceeaşi faptă trezise furia muncitorilor de la minele de mangan ale societăţii „Overall Exploitation". Era consilier tehnic la această întreprindere şi, în zilele cînd controla bunul mers al extracţiei, nu le îngăduia muncitorilor să cînte la chitară. Muncitorii se înfuriaseră. Un conducător al sindicatului, Miguel Ribeiro, îndrăznise chiar să-i arunce în faţă nişte cuvinte obraznice, ceea ce stîrnise un incident neplăcut. De atunci nu mai îndrăznea să ceară respectarea capriciilor lui. Se hotărî să vorbească:

— Poimîine dimineaţă plecăm, Hardy. Avem multe treburi. Stăm o zi la Brancos, apoi ne ducem la Montana, la Villa Reale şi, în sfîrşit, la minele de mangan.

— Eşti foarte grăbit, Brenn! observă Hardy, ameţit de băutură.

De jos se auzi iar murmurul greu.

„Oamenii simpli sînt născuţi pentru a munci şi a se văicări" — îşi spuse Brenn.

Hardy încercă de cîteva ori să se ridice din fotoliu şi, în sfîrşit, izbuti să se prindă de marginea mesei. Dibui spre haina lui, aşezată pe un cuier, şi scoase dintr-un buzunar, după multe şovăieli, un ziar. Îl deschise şi-l băgă sub nasul lui Brenn. Pe ultima pagină, cu litere de o şchioapă, scria că societatea „Overall Exploitation" a intrat într-un oarecare conflict cu guvernul brazilian, deoarece acesta vrea să încerce exploatarea pe cont propriu a subsolului din Matto Grosso, într-o tentativă desperată de a rezolva problema tot mai spinoasă a şomajului. Erau atîţia oameni fără lucru! Scria că au fost descoperite noi zăcăminte. Ce va face „Overall"? Pe rîul Parana se scurgeau mulţimi de oameni veniţi din ţinuturi îndepărtate.

Începea să amurgească. Brenn vedea cum soarele bate aprins în apele rîului, iar acolo imaginile zilei se potoleau în oglinzi cu luciu verzui, care răsfrîngeau vag fîlfîitul înalt al cîrdurilor de patoi [1].

Cîmpul din faţă se înclina încet sub pînza tot mai deasă a amurgului, iar depărtarea se topea în clipiri albe, pe care le răpunea apoi întunericul.

Brenn încercă să deschidă uşile balconului: se desfăcură anevoie, cu multe scîrţîieli. Deodată, Hardy izbucni:

---

[1] Patoi = un fel de raţă sălbatică.

— Să-mi dai încă două mii de dolari. Am neapărată nevoie de ei!

Brenn sta in cadrul balconului. Nici nu se osteni să-i răspundă. Cunoştea de mult aceste pretenţii de beţiv. Privea in curte fără să-l mai asculte pe Hardy. Unul dintre indienii caraja, pe care îl zărise dimineaţa pe debarcader, cocea porumbi. Călătorii păreau foarte grăbiţi şi agitaţi; cîţiva dintre ei îşi cărau cuferele înapoi spre debarcader. De ce oare?

Se auzea vocea cuiva aşezat sub fereastră. Suna înginată şi bună; era a unui bărbat. Dialectul caraja era stilcit de expresii portugheze şi spaniole. Brenn incercă să desluşească sensul vorbelor mai mult pentru a-şi verifica cunoştinţele lui dialectale. Hardy ieşise şi el în balcon. Auziră bine:

— A fost odată o fată caraja care nu voia să se mărite. Ea născu totuşi un fiu. Tatăl fetei încercă să omoare pruncul.

„Nu-l ucide! — îi spuse fata —, căci acest copil va salva poporul nostru!“

Tatăl nu omorî copilul. Acesta crescu. In timp ce el creştea, peste poporul caraja se abătură cele mai grele năpaste: boli, sărăcie, foamete. Atunci tatăl omorî copilul. Şi fata plînse amarnic nopţi de-a rîndul. Apoi înmormîntă copilul în apropierea unei movile. Spre uimirea oamenilor, a doua zi crescu pe mormîntul proaspăt o plantă necunoscută.

„Deschideţi mormîntul!“ — spuse mama.

Războinicii deschiseră mormîntul, dar nu mai găsiră trupul copilului. Acolo se lungea, umflată, rădăcina unei plante necunoscute — rădăcina maniocului.

„Veţi vedea! — plînse mama. Fiul meu a murit, dar el a salvat poporul caraja...“

Ca răspuns la această poveste simplă se auzi vocea dogită de tutun a unui bărbat:

— Şi crezi tu că ceea ce se întîmplă cu copiii noştri în ultimele luni are vreo legătură cu legenda pe care o povesteşti?

— Poate că da, suspină o voce stinsă. Poate că acum copiii se nasc betegi, ca semn că vom scăpa şi noi...

Brenn nu auzi sfîrşitul gîndului, dar toate aceste povestiri primitive îl enervau; naivitatea lor îl scotea din sărite. Privea nepăsător în noaptea gravă. Hardy însă se cutremură. Era ceva în istoria asta care-l tulbura adînc, ceva ce nu înţelegea nici el prea bine. Ce voise să spună omul acela despre copiii betegi?

OAMENI TULBURAŢI

A doua zi mai rămăseseră la han. Veni un director al societăţii „Robertson“, cu care încheiară o afacere după discuţii îndelungate.

Plecară abia a treia zi, cu automobilul pe care-l comandaseră din Brancos.

Hangiul le zise că în toată regiunea domnește o neliniște crescîndă. Brenn, care lipsise luni de zile din aceste locuri, stărui să-i spună ce se petrece; nu izbuti însă să afle decît că o boală nouă, necunoscută, secera viețile fragede ale copiilor. Se aflase de pe la primării că la Brancos natalitatea scăzuse mult în ultimul an, iar noi boli de ochi și de piele apăruseră și se răspîndiseră.

Pe drumul plin de praf, mașina luă o mare viteză, care stîrni în urmă o uriașă trîmbă, învăluind un convoi de imigranți. Se subțiau prin vălurile de praf, în unele clipe nu se mai vedeau de loc, apoi apăreau iarăși, ca niște năluci, și dispăreau în azurul străveziu, ca și cînd ar fi fost însoțitorii șterși ai palmierilor de la marginea fermelor. Erau veșnicii căutători de aur, de diamante, de bogății. Se luptau aprig între ei, cu nădejdea neostoită că-i va îmbogăți marele noroc.

In această zi, Brenn era grăbit. Voia să ajungă în cel mult trei zile la minele de mangan ale societății „Overall“ și mai trebuia, pînă atunci, să aranjeze niște afaceri urgente la Brancos și pe urmă la Montana. Poruncise șoferului să nu se oprească o clipă și să nu răspundă la semnele pe care le făceau călătorii obosiți.

Simțea în jur un freamăt neobișnuit, dar nu avea timp să se întrebe de ce toată această vînzoleală. Focul tare al soarelui cădea peste acoperișurile caselor răzlețite la marginea șoselei și le prindea în vîlvătaia unei răsfrîngeri frumoase, de aur, care le înălța parcă spre cer și le dădea măreția veche a palatelor căzute în ruină.

Hardy stătea alături de el, moale și bleg; vorbea dezlînat despre toate întîmplările din ultima vreme și scotea, la răstimpuri aproape regulate, sticla plată de rom din buzunarul de la spate. Ii oferi și lui Brenn o înghițitură, dar acesta o refuză într-un gest de silă. Știa cînd să bea și cînd nu.

Bănuind că nu-i place felul în care îl tratează, Hardy îi turnă licoarea în capacul-pahar și i-l întinse cu schimonoseli de slugă supusă. Brenn aruncă lichidul pe fereastră; îi înapoie paharul și zîmbi rece, neîndurător.

Mașina zbura peste cîmpuri.

Văzură la dreapta vila fermierului austriac Thomas Reis, un bărbat puternic și volubil, totdeauna fericit să primească musafiri pe care-i socotea de soi și mai ales care veneau de departe; îi aștepta la drumul mare și-i trăgea de mînecă la el în casă, ca să alunge plictiseala.

Reis îl recunoscu pe elvețian. Obrazul smolit al fermierului era în-

tărit de trăsătura sprîncenelor groase. Omul părea mohorît. Le făcu semn să oprească. Şoferul stopă brusc şi stîrni un nor imens de praf.

Reis vorbea zgomotos:

— Ce mai spuneţi, ce e nou, domnilor?

— Toate merg strună, spuse voios Hardy, răsturnat pe fotoliul maşinii.

Cu indignarea oamenilor graşi şi bine dispuşi de obicei, Reis începu să strige:

— Ce este cu prăpădul acesta? De ce mor atîţia copii? De cîtva timp nu se vorbeşte decît de asta p-aici. Nu ştiaţi nimic?

Brenn răspunse rece:

— Nu, Herr Reis. Eu mă întorc acum din Rio de Janeiro şi de altfel am lipsit mai mult din regiune, iar prietenul meu, domnul Hardy, a fost în călătorie de afaceri prin cîteva oraşe. Este foarte trist dacă lucrurile stau cum spuneţi. Dar e oare chiar aşa de grav sau s-a înfierbîntat iar fantezia ibericilor ăstora?

Reis se cutremură, apoi se înecă şi tuşi prelung, de i se zguduiau umerii, iar ochii i se înroşiră. Scos din sărite, vorbi învălmăşit, fără să drămuiască bine înţelesul:

— Vă amintiţi de Miguel Ribeiro? Acela despre care au scris ziarele că aţi avut conflictul la mine...

— Este o poveste veche şi stupidă. Aici, în vestul brazilian, oamenii sînt oricînd gata de harţă, sensibili la nimicuri şi nu ştiu cum să mă mai port cu ei. Dar ce este cu acest individ? întrebă Brenn din vîrful buzelor.

— Femeia lui a născut un făt monstruos, se cruci Reis.

— Cum adică? căscă ochii Hardy. Aşa spunea şi indianul din curtea hanului lui Pedro, la Porto Silva, dar am crezut că-s poveşti menite să bage spaima-n oameni.

Reis vîrî mîna în buzunarul pantalonului, dar nu găsi ceea ce căuta: ziarul pe care îl citise de nenumărate ori, cu naivitatea omului izolat în plin cîmp, asupra căruia noutăţile fac o impresie covîrşitoare. Se congestionase şi-l trăgea de mînă pe Brenn, rugîndu-l să poftească pentru o clipă la el în casă, numai ca să le arate rîndurile din ziar; se pomeneşte acolo şi de incidentul de acum cîteva luni cu domnul Brenn.

Hardy se învoi primul, deoarece lui îi era tot una dacă vor ajunge mai devreme sau mai tîrziu, din moment ce li se ivea prilejul să se veselească, în tovărăşia unui fermier căruia i se făcuse silă să bea şi să mănînce singur.

Il urmară.

Şoferul, un metis tăcut, trase maşina chiar în faţa locului unde se deschidea garðul spre curtea conacului...

UN ARTICOL DE ZIAR

Reis striga fără încetare şi puse toată casa în mişcare pentru ca musafirii să fie bine primiţi şi ospătaţi cum se cuvine. Soţia lui tocmai scotea plăcinte din cuptor, iar aburul cald de cocă le trecu pe la nas şi le trezi, odată cu pofta de a se înfrupta, amintiri vechi. Reis deschise larg uşa unei sufragerii cu mobilă veche, sculptată. Se repezi să le arate ziarul cu pricina.

Brenn i-l smulse din mînă.

— O foaie sindicală! izbucni el. Mi-am închipuit eu cine face agitaţie.

Începu să citească:

„Minele de mangan ale societăţii «Overall» sînt un moloh care cere anual zeci de victime. Aici se îngrămădesc toţi năpăstuiţii, mulţi indieni şi imigranţi peste care n-a dat norocul. Ei o duc tot mai greu, iar presa sindicală scrie zadarnic despre toate acestea.

Închipuiţi-vă că printre aceşti oameni a venit acum doi ani un metis tînăr şi frumos, care se însurase de curînd şi căuta de lucru. A intrat la minele de mangan şi, ca şi în alte părţi unde lucrase, a fost ales în conducerea sindicatului de acolo. Peste puţin timp, în sufletul lui a răsărit cea mai frumoasă nădejde, aceea că va avea un fiu. Poate că era singurul eveniment fericit din viaţa lui.

S-a pregătit cu emoţie. Vedea în naşterea fiului acesta mai mult decît o simplă perpetuare a vieţii. Visa că fiul său (dorea şi presimţea că va avea un fiu, căruia să-i dea numele de Domingo) va trăi vremea în care mizeria va fi izgonită din Brazilia.

În legendele indienilor, copilul este salvatorul poporului. Ribeiro avea sînge de indian în vine şi sufletul lui bătea uneori sperios la gîndul că acest copil, pe care îl aştepta cu cea mai bună nădejde, ar putea să cunoască şi el toate relele pe care le suferiseră pînă atunci părinţii săi. L-ar fi durut mai rău decît tot ceea ce trăise pînă acum".

Cînd ajunse la pasajul care relata incidentul său cu Ribeiro, Brenn coborî glasul, pînă ce nu se mai auzi nimic.

— Ce infamie! izbucni el. Iar se agaţă de fleacul acela. Parcă aş fi făcut cine ştie ce. Să vedem ce spune mai departe.

Reluă lectura:

„Incidentul de atunci a fost uitat. Mizeriile patronilor erau cu mult mai mari şi împotriva asupririi lor luptau muncitorii, în frunte cu Ribeiro. Metisul aştepta acum un copil.

Intr-o zi se gîndea tocmai la Maria, soţia lui iubită. Cineva îi aduse pe neaşteptate vestea că fusese transportată la spitalul din Brancos (ea locuia în acest oraş, deoarece în barăcile de la minele de mangan muncitorii erau primiţi numai fără familie). Miguel sări într-un camion care tocmai pleca spre oraş; pînă acolo avea cîteva ore bune de drum şi se gîndea că poate pînă va sosi il va găsi şi pe Domingo, fiul mult dorit..."

Brenn sări cîteva pasaje, apoi continuă lectura:

„...In cămăruţa cu bănci şubrede de lemn, botezată încă de mult «odaia taţilor», atmosfera era grea. Acum, la miezul nopţii, mai erau acolo doar trei bărbaţi: un artificier de la mina firmei olandeze «Hamster», Miguel Ribeiro şi prietenul său, învăţătorul Antonio Pravos, pe care-l luase în drum spre spital. In ziua aceea, treburile merseseră prost în secţia de maternitate. Din cinci copii, cîţi fuseseră aduşi pe lume din zorii zilei, unul ieşise cu oasele moi şi murise după vreo două ore, iar altul se născuse orb. Mai erau în durerile facerii Luiza, soţia artificierului, şi o fată necăsătorită, lucrătoare la spălătoria din oraş, de care nimeni nu venise să se intereseze.

Artificierul, un belgian imigrat în Brazilia cu cîţiva ani în urmă, vorbea aproape fără întrerupere, spre desperarea lui Miguel, care ar fi voit să fie mereu cu gîndul alături de Maria în aceste ceasuri grele.

O soră, îmbrăcată în alb, îşi făcu apariţia.

— Nu mai e mult, senhor Duval, se adresă ea artificierului. Fata de la spălătorie a şi născut. Cred că peste un sfert de oră vi-l arătăm şi pe al dumneavoastră.

— In sfîrşit! exclamă acesta.

— Şi Maria Ribeiro? întrebă Miguel.

— Mai durează, senhor. Dureri mari şi merge încet. Se simte cam rău.

Uşa «odăii taţilor» se închise cu un scîrţîit.

Duval continua să povestească. Ştiau acum despre el că plecase din Belgia gonit de şomaj şi amăgit de un anunţ al lui «Hamster», care recruta în multe ţări mineri calificaţi pentru Matto Grosso. Nu şomase de cînd era aci, căci artificierii erau căutaţi. O ducea însă foarte greu. Familia lui locuia la Montana, într-o odăiţă igrasioasă, care în sezonul ploilor era mai toată vremea inundată, în timp ce el muncea intr-o mină de nichel aflată la optzeci de kilometri de orăşel, într-un punct numit Caleranza, unde muncitorii erau cazaţi în barăci dărăpănate. Leafa era mică şi amenzile, aplicate pentru orice fleacuri, o reduceau şi mai mult. Avea patru copii şi nu se bucura prea mult că-i mai venea un plod.

Patronii îi propuseseră de curînd să plece în Guyana olandeză, tot la o carieră, dar aflase că acolo condiţiile de muncă erau şi mai

grele, iar clima aproape insuportabilă. Salariul era însă ceva mai bun și ar fi putut locui împreună cu familia chiar lîngă mină, așa încît se tot frămînta dacă făcuse bine sau rău refuzînd.

— Aici sau acolo, aceeași mizerie! remarcă Antonio Pravos sceptic. Din tot ce fac societățile acestea numai reclamele sînt frumoase și... uneori mirositoare (se referea mai ales la autocisterna din Brancos, care făcea de cîțiva ani reclamă pentru o firmă de cosmetice, împroșcînd apă parfumată).

— Ați avut o surpare acolo, la Caleranza, nu-i așa? întrebă Miguel într-o doară.

— Nici nu-i de mirare! le explică artificierul. Galeriile nu sînt consolidate cumsecade. Totul trebuie să meargă repede, cît mai repede, pentru ca trustmenii să-și umfle buzunarele. Mare nenorocire: au murit 23 de oameni și alți 14 au rămas schilodiți pe viață. Acum e proces, fiindcă bossii nici nu vor să plătească despăgubiri, pretextînd că victimele nu aveau făcute forme legale de angajare. Am făcut și o grevă, în sprijinul năpăstuiților, dar «Hamster» a obținut intervenția autorităților pentru înnăbușirea ei...

(Sfîrșitul în numărul viitor)

Tiparul: Combinatul poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin"

2012

CLUB COLECȚIA Povestiri Științifico-Fantastice

cpsf.info

prelucrare & editor Costin Teo Graur

i.m. Pompilu

Au scanat, corectat, prelucrat.

Ceea ce nu au fost în stare redacțiile Știință și tehnică
sau cei care au dat să continue CPSF, au reușit, cu multă dăruire,
muncă și cheltuială, acești entuziaști.

Lor trebuie să le mulțumim pentru că avem acum posibilitatea
să (re)citim legendara Colecție.

clandher
flash_gordon
evilgheorghe
krokodyliu
progressivefan3
car_deva
coollo
fractalus
panionios
nid68
un anonim (RK)
Gyuri
hunyade
dl. Dan Lăzărescu
Cilly Willy
fizikant
Doru Filip
connieG

(dacă este omis cineva, vă rog un email și reparăm greșeala)

Abonamentele la revista „Ştiin ţă şi Tehnică" şi la colecţia de „Povestiri ştiinţifico-fantastice" se primesc pînă cel mai tîrziu în ziua de 23 a lunii, cu deservirea în a doua lună următoare.

Abonamentele se primesc de către difuzorii de presă din întreprinderi, instituţii şi de la sate, secţiile de difuzare a presei, precum şi de către factorii şi oficiile poştale.

APARE DE DOUĂ ORI PE LUNĂ - PREŢUL 1 LEU